

Jättiputki

Tunnistaminen

Jättiputken siementaimet ovat
vaahteranlehtimäisiä.

2-3 vuotiaan kasvin lehtien lehdyköiden reunat
ovat karkea- ja terävähampaisia, lehtiruodissa
usein punaisia pilkkuja tai se voi olla kokonaan
punainen.

Kolmantena vuotena jättiputki yleensä kasvattaa kukinnon, joka on kukkaputken päässä jopa 3-4 metrin korkeudella.

Miksi jättiputki pitäisi hävittää?

Haitta terveydelle

- Jättiputken kasvineste aiheuttaa yhdessä auringon valon kanssa palovamman kaltaisia oireita iholle
  - kasvinesteen saa iholta pois pesemällä alue vedellä ja saippualla mahdollisimman pian altistuksen jälkeen.

Jättiputken kasvineste aiheuttaa auringon valon kanssa palovamman kaltaisia oireita iholle. Kasvinesteen saa kuitenkin pois iholta pesemällä. Tämän jälkeen iho alue on syytä suojata auringonvalolta vielä viikon ajan.

Muu haitta

- alentaa kiinteistön arvoa
- voi estää esim. rantojen virkistyskäyttöä, kuten kalastusta
- haitta luonnon monimuotoisuudelle ja maisemalle, koska valtaa laajoja alueita, joilla muut kasvit eivät pysty kasvamaan
- mitä enemmän esiintymä villiintyy ja leviää, sitä hankalampi sitä on torjua
- luonnonsuojelulaki (LSL 43§) kieltää vierasperäisten lajien levittämisen luontoon, jos on olemassa vaara, että niistä voi syntyä pysyvä kanta.

Miten hävitetään?

Siementaimet

- yksitellen kitteminen
- laajan tai kovalla maalla kasvavan taimikon ruiskutus glyfosaatilla
  - glyfosaattiliuos voi olla laimeampi kuin isommille kasveille tarkoitettu
- taimien juuret hävitetään kuivattamalla tai polttamalla
- suojavarusteet: hansikkaat käsien suojaksi, myös käsivarret on syytä suojata

Isommat jättiputket

kaivaminen

- suojavarusteet: vartalon ja pään peittävä vaatetus ja hansikkaat
- kasvi kaivetaan juurineen maasta
  - ei haittaa, jos pieni pala juurta jää maahan
- juuret kuivatetaan ennen kompostointia tai poltetaan
- juurten kuivattaminen tapahtuu esim. nostamalla juuret puunoksalle tai kiven päälle tai jättämällä ne kuivan maan päälle. Juuren voi varmuuden vuoksi silpoa lapiolla
- sopii yksittäisten yksilöiden poistamiseen

Kaivaminen soveltuu yksittäisten jättiputkien hävittämiseen.

Peittäminen

- sopii selvärajaisille kasvustoille
- tehokas, sillä tuhoaa myös maaperän siemenpankin
- kasvusto peitetään valoa läpäisemättömällä muovilla, esim. aumamuovi, jonka reunat tulee ankkuroida niin, että se kestää paikallaan kaksi vuotta. Mansikkamuovi tai vihreä "pressu" eivät käy peittämiseen.

Peitemuovin tulee kestää paikallaan kaksi vuotta ja koostua mieluiten yhdestä kappaleesta, jotteivät jättiputket pääse kasvamaan saumakohtista. Jos peittämiseen tarvitaan useita muovin kappaleita, voi erilliset peittomuovikappaleet liittää yhteen aumateipillä.

Laidunnus

- nuorta jättiputkikasvustoa voidaan laiduntaa naudoilla, vuohilla tai lampailla
- laidunnuksen aloitus toukokuun puolivälissä ja jatkuu koko kasvukauden
- laidunpaineen tulee olla riittävä

Jättiputken laidunnus onnistuu parhaiten, kun se aloitetaan tarpeeksi aikaisin keväälle, ennen kuin lehdet ovat ehtineet kasvaa liian isoiksi.

Kukintojen keruu

- Suojavarusteet: hansikkaat. Käsivarret on myös hyvä suojata.
- Soveltuu, jos on muutamia kukkivia yksilöitä, tai ei halua käyttää torjunta-aineita.
- Ei sovellu alueille, joilla leikkii lapsia, sillä myrkylliset lehdet ja varret ovat paikoillaan koko kesän.
- Jos hoitaa oikeaan aikaan, riittää periaatteessa ainoaksikin keinoksi, mutta vaatii huolellisuutta.
- Oikea aika kukintojen keruulle on, kun pääkukinto on lakastunut ja tehnyt raa'at siemenet ja sivukukinnoissa vielä kukka. Yleensä kyseinen aika on heinäkuun lopussa.
- Kukinto voi olla myös suhteellisen matalalla, ruohonjuuritasolla, kukkaputken tyvessä.
- Tarkkailtava, ettei tule hätäkukkia.
- Kukinnot voi riipiä maahan kuivumaan, mutta siemenet on poltettava tai toimitettava poltettavaan jätteeseen (ei biojäte). Siemenet voi myös haudata varmaan paikkaan tai peittää mustalla muovilla pari vuodeksi.

Kukinnot leikataan kukintovarren päästä suoraan jätessäkiin hävitettäväksi.

Ruiskutus glyfosaatilla

- suojavarusteet: kumisaappaat, vartalon suojaava asuste esim. sadeasu, suojahansikkaat, päähine, suojalasit, hengityssuojain
- torjunta-ainetta ruiskutetaan koko kasvustoon tasaisesti
- ruiskuta lehtiin, varteen ja kukintoon, älä kaada myrkyä katkaistuun putkeen
- tarkempi erillinen ohje glyfosaatin käytöstä erillisenä liitteenä

Torjunta-aineita käytettäessä tulee muistaa asianmukainen suojavarustus.

Kuvat: ELY-keskus

Lähteet:

Ikonen, I, Kekki, M. ja Räikkönen, N. 2009: Jättiputki ja kurturuusu kuriin Lounais-Suomessa. Lounais-Suomen ympäristökeskus. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen raportteja 15/2009

Mikkonen, T. ja Hokkanen T.J. 2007: Jättiputki, biologia ja torjunta. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus, Kainuun ympäristökeskus ja Ystävyyden puiston tutkimuskeskus.

Räikkönen, N. 2013: Vieraslajien torjunta Lounais-Suomessa, hyvät käytännöt. Varsinais-Suomen ELY-keskus. Raportteja 63/2013

Ohjeen on tuottanut VIKURI-hanke (2010–2014)

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen